

СВОБОДА

LIBERTY

Часопись для руского народа в Америці і орган „Руского Народного Союза“.

Рік XIV. Скрантон, Па., Четвер, 29-го Падолиста, 1906. Число 48

Vol. XIV. Scranton, Pa., Thursday, November 29, 1906. No. 48.

Вступайте до „Союза“!

„Союз“

платить 1000 доларів

посмертного за жону а

400 доларів за жону.

Хто хоче більше довідатись про „Союз“, нехай

пише до Головного Ура-

ду на адресу:

Mr. S. Jadowski,

Box 76, Jersey City, N. J.

В місяцю Октобрі при-

ступили до Р. Н. Союзу

4 нові Братства і 438

членів. Слава!

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАР.

Падолист.	
29	Ч. † Матей сванг.
30	П. Григорія новок.
1	С. Грудень. Платона
2	Н. 26. Авдія
3	П. Григорія, Анаст.
4	В. Введення Пр. Богород.
5	С. Филімона, Ник.

Слідуюче число „Свободи“ вийде вже в Нью Йорку. Редакція, адміністрація і друкарня „Свободи“ будуть містити ся під числом 184 Hudson St. Більше про сю справу в слідуючим числі.

Редакція „Свободи“.

Отсам повідомляємо членів Р. Н. Союзу, що нові статuti тому опізнались, бо після ухвали конвенції мали бути вироблені в мовах рускій і англійській при помочи адвоката і в тих двох мовах надруковані. Скоро будуть готові, сейчас будуть розіслані всім відділам Р. Н. Союзу.

Ред. „Свободи“.

Руска Книгарня, яка існує вже третій рік в Скрантон, Па. і ширить книжки поміж рускій на- рід по цілій Америці за приступну ціну, остає і на- дальше в тім самім місті під звичною адресою:

Ruska Kniharnia,
Box 128, Scranton, Pa.

Заряд Рускої Книгарні.

Надлетіла птичка над хату нашого брата Р. Н. С. Теодора Поливки в А- легені, Па. і зробила ве- личку радість его родині і тим хто був присутний в его домі. При зававі гості не забули на наших братів в старім краю а щарі слова п. Теодора Гута не упали на твердий камінь, а увій- шли до серцедей гостий. Після того забрав ся до діла п. Андрій Ушак і жертводавці зложили на его руки \$5.65.

Зложили: По 1 дол.: Тео- дор Гут. По 50 цт.: Каро- ліна Вандровська, Войцех Шеніец, І. Пікота, Теодор

Поливка. По 35 цт.: Анна Коостюк. По 25 цт.: Юлія Гут, І. Шварц, М. Тебур- чак, Павліна Вовк, К. Слив- ка, І. Бойко, Жулиняк, Адольф Шварц. По 20 цт.: Николай Стефаняк. По 10 цт.: Томаш Вашік.

Гість.

В Бофало, Н. Й. на розі Вашингтон і Ігел улиці має з весною побудовати ся нова фабрика виробів гумових, котра кілька сот робітникам дасть занятя.

З Чикаго, Ілл., дохо- дить до нас чутка, що ком- панія залізнична Гаріман замовила 16.000 возів тяга- рових, межи котрими має бути велике число з ледов- нями, зі сталі, гондолі і иньших тревалих найнові- шіх конструкцій, за ціну 21 міліонів і мають бути до- ставлені перед вимою 1907 року.

З Єрусалима вислано до Нью-Йорку дня 11-го па- долиста с. р. першу пере- силку води з ріки Йордан, котру має ся в Америці у- живати при хрестинах.

В місті Ріо Гранд, Тек. замордовано дня 7-го падо- листа с. р. судію дистрик- тового Стенлі і Велш в его власнім ліжку в хвили, ко- ли відправив терміна судо- ві. Перед виборами, маючи- ми відбутися, панували там великі заворушення, для- того припускають, що мор- до того мусів допустити ся якийсь противник політич- ний.

Бувший майор Френк С. Милер збираючи дерево в гушавині в околиці Ай- ова, Міч. спостеріг, що в поблизкості щось скрадає ся. Припускаючи, що то медвідь, цільним вистрі- лом положив его на місці трупом. Доперва по хвили переконав ся, що місто ме- дведя застрілив чоловіка і- менем Ліо О. Гал.

В Шенектеді, Н. Й. в каналі Ірі знайдено тру- па Стефана Помикаля, за- мешкалого при улиці Фе- рі, котрий, як слідство ви- казало, переходячи туди в підпітій стані впав до ка- налу і втопив ся.

Знов залізнична ката- строфа. Дня 12-го падоли- ста с. р. наспіла з Чикаго, Ілл., смутна вість о страш- ній катастрофі залізничній. Потяг емігрантський лінії Балтимор і Огайо прямував до Чикаго в двох частях, понеже громади народу не помістили ся в однім. Пер- ший з них дістав ся ща- сливо на місце. Другий, в котрім знаходило ся 165 імігрантів, переважно ро-

сийських Жидів та Поляків і Сербів, виїхав о годину піз- нійше і гнав зі швидкістю 40 миль на годину. На скруті перед стацією Wood- ville, Ind., наїхав на тяга- ровий потяг, котрий корот- ко перед тим опустив ту стацію. Удар був так силь- ний, що в кілька секунд з двох потягів зробило ся од- но величезне румовиско по- трісаних дощок, заліза, тіл людських і пакунків по- дорожних, котре від на спо- ді знаходячих ся розбитих локомотив сей час заняло ся. Вирост відстрашаючі сцени діяли ся, понеже вся- ка поміч була не можлива. 75 осіб спалило ся на ву- голі так, що навіть розпі- знати їх не мож було, а решта з 165, крім 8 осіб, котрі не віднесли ран, ви- ла ся в передсмертельних корчах або тяжко ранена. З відділами ратунковими з Валпарейсо, Інд. і з Савт Шікаго, Ілл. прибули на місце нещастя кривні і знакові, котрих телеграми в Шікаго дійшли о ката- строфі. Прибувши тлум, уважаючи урядників залі- зничних за винуватків не- щастя, кинув ся на них і бив кожного, котрий тіль- ко був в мундурі. Засви- стали палки поліційні, по- ляла ся кров по обох сто- ронах і знов впали на зем- лю сьвіжі ранні В кінці удало ся утихомирити в зворушеннях і всіх ранених перевезено до шпиталів. Головною причиною неща- стя суть урядники залі- зничні, бо не повідомили стацію Вудвил, Інд. о над- їзді другого потягу емі- грантського, а й не мало причинила ся тоді також велика сніжняця, в наслі- док котрої на дальшу про- сторінь зовсім нічого не мож було бачити більше еще на скруті.

В Клівленді, О. умер тамошний міліонер др. Бі- мен, котрий доробив ся то- го міліонового маєтку на фабрикації гуми до жува- ня. Почин до заложення та- кої фабрики дала ему дів- чина спродаюча газети, за що він еї, продавши фа- брику, сто тисяч доларів даровав.

Околиці Рудок, Город- ка, Комарна, Мостиск, Су- дової Вишні, Самбора і До- лини непокоїла від давна шайка злодіїв, що навіть в білий день рабувала лю- дей, повертаючи з ярмар- ків. Жандармерія довго силкувалась викрити ви- новників, та все без успі- ху, аж 16-го жовтня с. р. попала на їх слід. Того

дня на станицю жандарме- рії в Рудках зголосив ся Ян Озіас і довіс, що на дорозі обрабували его якісь злодії з грошей. Описав докладно винуватків, між котрими находили ся дві жєнщини. Вахмайстер жан- дармерії в Рудках, Франц Медер, порозивив сейчас жандармів в погоню за гра- біжниками, а двох з них також до залізничної стації в Рудках і Комарні. Ареш- товано дійсно Яна Мосов- ского, Хризанта Дондика, Ксеньку Зелінську і Дор- ку Грімакову, всіх з Росії, а при них знайдено Озіас- сові гроші. Обі жєнщини молоді та гарні. Вахмай- стер Медер та жандарм Урбан пішли на дальші глядання до Львова, і при помочи львівської поліції відшукали та арештували в Знесіню Антона Грімака, що належав до тої самої шайки. Відібрано ему 300 К., що походять очевидяч- ки з крадіжки. Арештований Дондик жалувал перед слід- чим судією, що не убав Озіаса, інакше справа не була би виявила ся. Жан- дармерія слідить ще за тро- ма членами тої розбита- кої компанії.

В Познаню в Прусах висліджено в військових ма- газинах величезну крадіж карабінів і иншої зброї та амуніції, котрої допуска- ли ся підофіцери.

ЛІД З ОЖЕЛЕДЦІВ.

З Шамуні, в Швайцарії, ось що доносять: Великий ожеледець Боссон на горі Монблян віднаймають що року за 100 франків на ру- банє леду. Арендар виру- бує з него по 50.000 кіло- грамів леду, котрий висі- лає майже виключно до Лі- ону. Вирубуване відбуває ся у висоті 1200 метрів в той спосіб, що в ожеледці вертять діру а відтак роз- сажують стрільним поро- хом. Пробовано робити то динамітом, але его сила та- ким страшна, що розбиває лід на дрібні кусні. Противно ділає порох; він лише від- риває величезні грудки, ко- трі відтак розрізують на правильні гранки, спуска- ють на умисно до того при- ладжений спусковий дорозі і закам ще спускають до возів, полочуть кожду гран- ку в сьвіжій гірській воді.

Осторога на часі.

Америка се широке поле для всілякого рода домо- родних і імпортованих о- шукантів і пройдисьвітів. Там в старім краю обі- крав панок банк, там касу

державну, там богача яко- го, а потім всі такі пташки улїтають до Америки.

Тут скоро пропутає скра- дене добро, бо звисно, що легко прийшло то і легко пішло, робити тяжко не хоче ся, отже пускає ся на лайдацтво і тут. І от ди- вись, вже заложив банк, патріота удає, бо назве на- віть народний банк, шіф- карта продає, гроші поси- лає, а що найважнійше бере гроші на вічний depo- зит.

А еще, як такому манті- еви удасть ся вкрутити до уряду в якій парафії, о- тожди вже він „свій“ чоло- вік, вже він горлає свій до- свого, бо свій тебе найліп- ше окраде.

Для того остерігаєм на- ших людей перед такими пташками, щоби не дались зловити на хитру приману, щоби не спустили ся на- тое, що такий туманник подасть оголошенє і до ру- скої газети.

Такий банкер пішле а початку трохи гроша до краю, що люде через него посилають, аби звабити костюмерів, а потім, як привабляє більшу суму грошей до своєї кишені, тогди за банкером і слід загинув. Таких примірів було тут в Америці велика сила, а мимо того знахо- дять ся легковірні люди, що дають ся зловити на полове. Для того добрі лю- ди не дивіть ся на великі вікна, на золоті літери і шумні та голосні adver- тайзменти по всіх газетах, але питають, що се за чо- ловік, що там сидить в клітці при столику.

Кілько то тяжко запра- цьованого руского гроша, того потом зляного цента попало в горло таких прой- дисьвітів.

Для того нехай кождий розважить добре і другого научить, через кого поси- лає гроші, через кого по- силає шіфкату, щоби по- тім ваша родина цілими місяцями не чекала на шіфкату або, щоби ваш ґрунт в краю не зліцитува- ли. Бо то часом висилає чоловік свій гріш на запла- ту рати банкової і пішле завчасу через свій банк, але банкер, коби гроші схватив, то уживає їх на свої потреби.

Ему і не в голові, що там ґрунт зліцитувано, тоту землицю, задля котрої чо- ловік лишив рідний край, жєну і діти і пішов в сьвіт на заробок, аби уратовати батьківську землю від дов- гів. Що се его обходять?

Або як там в краю жєна

продала поле і хату і че- кає в комірнім на шіфкар- ту, яку їй має прислати свій банкер, а ему се і не в головах! Гроші взяв і вже, що то має его обходи- ти? Він журив ся, якби гроші видурити, а потім най журить ся той, що дав ся отуманити.

I. B.

ОГОЛОШЕНЄ.

Отсам повідомляємо всіх членів Братства Сьв. Косми і Даміана що річний мітинг відбуде ся дня 9-го Децембра 1906 року в галі цер- ковній. На той мітинг повинен кождий явити ся, як н. п. з Ан- соні Дербі і Сажор. На мітингу буде ся вибирати новий Урад на 1907 рік. Також члени ті котрі мають довг повинні его виповнити.

За Урад:

М. Грицько, предс.,

Т. Ціркот, кас.,

В. Грібіння, секр.

Жертви

на Хлопський Страйм в Галичині.

На весілю п. А. Савки з Ю. Гбур в Нью-Йорку	\$30.00
На хрестинах у п. Т. Поливки	5.00
Разом	\$35.00
Попередньо	\$35.65
Разом	\$70.00

БОЛІСНА НЕПЕВНІСТЬ.

На случай занедужання одного з членів фамілії, кождий з них старає ся ему як найліпше догодити. Все лише можливе чинить ся, щоби тільки помочи та улекшати терпіня хорій особі, і натурально при тім радить ся, котре лікарство найліпше би було. Бігає ся до аптики і назад, а серце наповняє болісна непе- вність. чи той лік дасть по- жаданий успіх, чи може ні? Є тільки оден однісін- кий випадок, де найменшої непевности що до висліду нема, а ним є Трівера аме- риканський Еліксир гірко- го вина, котре у всіх терпінях жолудка і внутростий без- завідно поможе. Він не тільки, що сейчас улекшить біль, але поступенно спро- вадить й цілковите виздо- ровленє хорого; дасть ему здоровий і добрий апетит, урегулює чинности кишок і зміцнить органа травлення. Через учинене травлення досконалим від- новляє кров, дає нову силу мускулам, нервам і тим са- мим й чинности мозку, а шкірі рожеву церу. В здо- рових особах утримує і збільшає бистрість і амбі- цію. До набути в аптиках або у фабриканта

Jos. Triner, 799 So. Ashland Ave., Chicago, Ill.

Історія хруня.

(Написав Гайдамака).

Я пізнав ся зі старим Джаном Правдолюбом і полюбив його дуже за його розум, дотеп, а передовсім за його прекрасні оповідання. Нераз в суботу прийду в полудне до дому з роботи, з'їм обід, переберу ся та йду на ціле пополудне до старого Джана слухати його оповідань. Він мав свою власну хату, і в суботу було у него всегда повно людей. Нераз казав він до нас: Вже старий я, та не годен багато говорити, але як подумаю собі, що ви замість мене слухати, пішли би до салюну пити, то се мені додає сил і буду вам оповідати, доки зможу, аби ви лиш не йшли пити тої поганої виски чи пива.

Своїми оповіданнями старий Джан багато людей відтягнув від п'ятики і навчив їх много розумних річей.

Одного вечера розповів він нам історію про хруня і на кінці так сказав до мене:

„Я, не хвалючись, чоловік бувалий, много видів, а еще більше пережив. Я бажав би, аби ту історію про хруня більше людей знало. Я бажав би, щоби кожний Русин навчав ся пізнавати хруня по його хруньканню, то прошу вас, подайте се до газети, до нашої „Свободи“. Єі багато людей читає, а всім буде цікаво пізнати історію хруня. Зробіть се конечно, а Бог вам винагородить. У нас Русинів, бачите, хрунівство дуже розмножило ся, тому треба його чистити. Як люде побачать, яка то історія хруня, то певно відвернуть ся від хрунівства і стануть чесними та порядними.“

Так сказав мені старий Джан і я виповнюю його волю. Те, що він оповідав, я передаю читачам „Свободи“ слово в слово і вірю, так як і старий Джан вірить, що хрунівство у нас дасть ся повола вичистити.

* * *

В Карбон, Па. в невеликім містечку, мешкало около двіста руских родин. Були там Лемки, Подоляки і кільканайцять родин з Угорщини. Всі вони працювали в залізних фабриках та в майнах і жили спокійно та мирно, як Бог приказав. Не було там ні еварні, ні білки, бо не було п'ятики. На ціле містечко не було ні одного салюну і Русини тримали руку з Англіками і постановляли не допустати до того, аби хто вітворив салюн. За те Русини, хоч тяжко працювали, чули ся здорові, бо мешкали вигідно, добре їли, порядно убирали ся. Ви знаєте, кільки то наші люде по других плейзах пропивають. Напі Русини в Карбон ті гроші, що мали пропити, ховали до каси і купували собі хати.

Одного року приїхав був до Карбон якийсь Словак, і на краю містечка заложив готель. Ждав бідака щось два місяці, аби хто прийшов до него напийти ся пива чи горівки, але ніхто не знайшов ся, і Словак проклинаючи цілий світ, звинув манатки під паху та пішов дальше, шукати дурних людей.

Русини в Карбон мали свою церков, священника і учителя. Священник і учитель працювали над просвітою народа, учили в школі діти, а в читальні старих. Всі люде дуже їх любили, бо бачили, що їх робота принесла їм багато пожитку. Так на примір, на ціле Карбон не було ні одного чоловіка ані жінки, котрі би не уміли читати та писати.

Не думайте, що як Карбонджане не пили, то вже не бавили ся! О ні. Они дуже гарно бавили ся що місяця. Замість балю, они уряджували театральне представлення. Часом для відміни, давали концерт, а мали такий гарний хор, що і Англіки приходили слухати руского співу.

Що суботи пополудни сходили ся всі до читальні, там читали або слухали розумних річей і були зовсім задоволені з себе, бо всі любили ся і були як би одна велика родина.

Слава про таку вірцеву та красну руску колюню розійшла ся геть далеко, де лиш чути руске слово. Люди з сусідних плейзів брали собі їх за вір і заводили у себе подібні порядки, бо пізнали, що лиш в єдності сила.

Одного разу, а було се в суботу пополудни, люде сиділи в читальні та читали газету, що прийшла зі старого краю, аж нараз почули, що свині в містечку зачали дуже хрунькати а далі і пищати. Всі усьміхнули ся, а одна стара жінка посварила на них і сказала, що то хрунькане віщує щось злого. Вже то нічого — казала вона — як там одна безрога захрунькає — звичайно, безрога хрунькає, корова мекає а чоловік говорить, але то хрунькало яких п'ядесять свиней, то щось мусить в тім бути. Відверни від нас Воже всеке лихо, але то нічого доброго не віщує.

Всі стару бабу висьміяли, казали, що вона забобонна, але она таки твердо тримала ся свого. Потому всі переконали ся, що стара правду говорила, але вже було запізно.

Того то дня вайшов до Карбон якийсь чоловік, досить поганій на лиці, троха згорблений, з подзьобаним віспою лицем, з червоними, троха скісними

очами. Щока горішна виставала понад долішню, а ніс довгий та в долину загнутий. Ніхто не знав звідки він прийшов і хто він за оден, бо він кождому інакше говорив. Раз говорив, що він з під Львова, а раз, що він з під Горлиць, а стара жінка говорила, що він з пекла родом.

Бачите, прийшов на плейз чоловік, бідний, голодний та невиспаний, каже, що він Русин, не дивно отже, що Карбонці притулили його до себе, накормили, напоїли, приоділи, ще і роботу знайшли.

Гладкий — так він звав ся — скоро привичав ся до людей, а люде до него. Справді, старі баби говорили, що коли він говорить, то уха його складають ся як у собаки, але на се ніхто не звертав уваги. Лаше то людям не подобало ся, що коли він йшов через вулицю, то безроги за ним дуже хрунькали. Але поволи, поволи, і до того люде привичали ся. Правда, еще газдиня, у котрої Гладкий мешкав нарікала, що він не хоче їсти свинячого мяса, і як тільки побачить свинину на столі, то зараз з хати утікає. Ну, але то вже річ меншої ваги і ніхто на те і уваги не звертав.

Гладкий мешкав у одній вдовиці, котра з того удержувала ся, що тримала люде на борді. Мешкало у неї п'ятнайцять бордінгерів. Гладкий був шіснадцятий. З разу Гладкий мало говорив, лиш слухав, що другі говорять а за тим і сам зачав втручати ся до розмови. Зразу говорив так як і другі говорили по руски, а пізнійше якось так зачав перекручувати слова, що ніхто не міг його порозуміти.

По якому ти говориш? — питали його.

Як то по якому, я говорю по настояще руски — відповідав Гладкий.

А чи тебе мати так научила говорити?

Тоді Гладкий викручував ся, казав, що він з півні походить, а его мова, то паньська а не хлопська.

Слухали се люде та лиш головами покивали, бо Гладкий недавно говорив, що він хлопський син.

Гладкий записав ся до руского братства, став членом церкви і других руских товариств. Всюди приїхав його люде. Також допускали його на наради і слухали його слів. Деякі хвалили його розум і проворність і раді були з того, що Гладкий вступив до їх колюні. Так проминуло около пів року. Надійшли головні мітинги братств, мали вибирати урядників. Хтось сказав, щоби Гладкого вибрати председателем братства. Прийшло до голосованя, але більшість завила ся за другим свідомим Русиним а за Гладким не був майже ніхто.

Від тої хвилі зачало ся лихо в Карбон. Коли Гладкого не поставлено яко кандидата на председателя, він дуже почервонів на лиці і зачав кричати, що то ошуканство, що его не хочуть вибирати, аби він не викрив різні цаганства. Ті що близько него були, чули як він говорив розгорячений, що він повинен бути вибраний, але ті що стояли здалека за ним, казали, що не чули слів, лиш чули хрунькане. Що то так хрунькає? они питали. Коли се почув Гладкий, еще більше кров ударила йому до лиця, ніс його витягнув ся в трубу, горішна щока видовожила ся в рило, очи стали скісні, щетина на голові піднесла ся, а губи все рухали ся і рохкали як у безроги. Коли люде побачили на людсьім туловищу свинячу голову, з перестрахом відсунули ся від него і мовчки вижидали, що стане ся пізнійше.

Але рохкане та хрунькане не уставало, лиш скрипило ся кількома новими голосами. Се буди ті бордінгери, що мешкали з Гладким, і тепер зачали уїдати ся за ним. Одним здавало ся, що они кричать, а другі казали, що присягнуть, що чули як они хрунькали.

Се незвичайне хрунькане так перерезало чесних людей, що вже не могли докінчити мітингу і відложили його на другий тиждень.

Тепер зачав свою роботу Гладкий. Ходив від хати до хати і намавляв люде, що мають робити. В одній хаті сказав: Містер Порошко, чи ви маєте який уряд? Ні, відповів Порошко. Чи так? — каже Гладкий — о, то вам кривда діє ся; такого дурня вибирають на председателя а вас полишають. Ет — сказав Порошко — не мені бути председателем, але, я думаю, що старий Хомич буде добрий председатель.

Так ви думаете — перебив йому Гладкий, і в тій хвилі ніс його продовжив ся, горішна щока висунула ся наперед і виглядала як свиняче рило — то ви хіба не знаєте, що він на вас говорив? Ах таке говорив, що мені аж стадно повторити. Казав, що ви дурак.

Порошко як почув тое, вірвав ся на ноги та сказав: Я думаю, що старий Хомич порядний чоловік, а коли він такий, то не варта він бути председателем. Вас повинні вибрати, а не такого боба. Вже в тім моя голова, що його не виберуть.

Як думаете — сказав, а властиво захрунькав Гладкий — але то дуже тяжка образа.

Гладкий пішов до другої хати і каже до господаря: Чи ви знаєте, що Хомич має книжки фонетичні, то є такі, що то проти Бога.

Сей господар доперва не давно зачав учити ся читати, і доперва перший раз почув се слово фонетика, тому дуже перелякав ся і сказав, що він ніколи не думав, що Хомич такий безбожний, що читає фонетичні книжки, і казав, що такого чоловіка не треба вибирати на председателя.

Гладкий пішов дальше і зачав говорити, що фонетика проти Бога, але коли йому показали св'яте писмо друковане фонетиксю, тоді він звинув хвіст під себе і виніс ся чим скорше з хати.

Заходить він до одної хати, а там вже знали, хто то такий Гладкий — а було там тоді повно людей. Як тільки зачав Гладкий говорити, прибігає малий хлопчик до господаря дому і каже: тату, тату, чи чуєте ви як щось кричить: хрунь, хрунь? Всі зачали дуже сьміяти ся, а батько сказав, що то містер Гладкий говорить.

Від того часу зачали Гладкого кликати хрунь.

Прийшов новий мітинг, але Гладкого таки не вибрали.

Побачив Гладкий, що свого не діпне так скоро, отже жаль йому було, що в гро аді згода та спокій, постановив завести розлад. Він знав, що найлегше дійти того брехнею, отже перед одним брехав на другого, оклеветував, плюгавив, чернив — підчас коли себе самого і тих що стояли по його боці вихвалював по під небеса. Він бачив, що люде читають книжки, жаль йому того було і зачав кричати, що то фонетичні, а фонетика проти Бога. Розумні люде висьміяли його, але дурнійші, не запитавши нікого чи то правда, повірили йому і перестали ходити до читальні.

Він чув, що люде називають себе Русинами-Українцями та читають історію свого народа. Жаль йому було того, що нарід прозиває та осьвідомлює ся і зачав насьмівати ся з України — казав, що нема Українців на св'іті, тільки є Москалі і цар батюшка.

Хто би думав, що Гладкий на правду так любив Москалів та царя батюшку. О, ні. Він лише робив се на перекир, аби нищити те, що було добре. Він сам раз сказав, що якби всі ті люде були правдивими Москалями, то він би став Українцем, аби лиш їм допечи.

Він бачив, що дяк гарно вивчав хор сьпівати в церкві, жаль йому було того і зачав намавляти люде, щоби не позваляли дітям сьпівати в церкві, бо то належить до дяка, за се ему платять.

Весь що тільки міг зачинити, зараз ганив, аби се зничити, аби задоволити свою паскудну натуру.

В містечку Карбон крім Русинів жили еще другі народи, як: Поляки, Словаки, Маляри. Гладкий бачучи, що свої Русини не так дуже раді для него, зачав зближати ся до Поляків, а щоби їм приподобати ся, найперше зачав виговорювати послідні слова на Москалів та царя, бо знав, що Поляки не люблять Москалів. Розуміє ся, що до Поляків він говорив по польски. А коли раз його запитали, чи він Русин, він випер ся того і сказав, що він Поляк. Але Поляки не дуже йому вірили, бо зараз пізнали, що він не уміє добре говорити по польски. Гладкий, щоби запевняти їх о своїй польскості, зачав виговорювати паскудні річі на Русинів, обмавляв їх, чернив, а в кінці сказав, що навіть якби був Русиним, то би встидав ся признавати до того. Поляки по тихо називали його зрадником і не дуже зближали ся до него. Коли у Русинів Гладкий хотів бути председателем братства, у Поляків він був вдоволенний, як поставили його коло дверей, щоби їх замикав та щоби мив сплювачки. Поляки витирали ним всі кути, висьміювали ся з него, але Гладкий на се не зважав, лиш чув ся дуже щасливий, і перед Русинами хвалив ся, що Поляки таку йому честь віддають.

Однак не довго закрів він місце поміж Поляками, бо не тільки свої з него насьміювали ся, але і самі Поляки. Гладкий знав, що Поляки не зовсім годять ся зі Словаками, тому зачав поволи наблизити ся до Словаків, та відказував перед ними на Поляків, обмавляв їх та плюгавив. Словаки радо примили його до своєї компанії і Гладкий зачав вже признавати ся, що він ні Поляк, ні Русин, а Словак. Як міг, так калічив свою мову, а все намагав ся говорити по словацки. Між Словаками Гладкий знайшов горівку та пиво, котру вони в тайні продавали, і став дуже запивати ся. Звичайно в суботу, коли він дістав пейду, Словаки обступали його до окола, називали його гарними, масними словами і просили, щоби їм фундував. Так отже що суботи пропивав Гладкий цілу свою пейду, а рано звичайно находили його на пів притомного під лавою. Словаки сиділи з ним так довго, як довго мав гроші, а потому лишали його на ласку божу. Люди пізнали, що Гладкий запиває ся зі Словаками і зачали його упоминати, щоби опам'ятав ся. Чень він не худоба, що Словаки обходять ся з ним як зі собакою, але мимо того Гладкий все до нахпивав ся і гроші на них видавав.

Людей упоминання нічого не помагали, а Гладкий своє дальше робив. Він з одної сторони заводив роздор поміж Русинами, старав ся всіх посварити зі собою, а з другого боку хпав ся поміж Поляків та

писував перед ними Русинів, або йшов поміж Словаків і обмалявав та чернив перед ними Поляків.

Та робота Гладкого не подобалася многим людям, они скликали мітинг і хотіли викинути Гладкого зі свого братства і церкви, яко такого, що приносить лиш роздор і сварку і нечесть Русинам.

На мітинг зібралось багато народу і зачали ся наради. Іван Семенюк, що уходив за найповажнішого, та найрозумнішого поміж всіма, виступив наперед і зачав таку промову:

Дорогі Брати! Прикрі мені, що я нині до вас в цей спосіб мушу говорити. Вірте мені, що волів би я тої хвилі зовсім недожити, спокійніше було би на серцю.

Ви знаєте, про що я думаю, і я є певний, що ви всі так чуєте, як я чую. Було у нас спокійно, по братньому, була любов, довіра, всі тримали ся купи. Аж тут на здорове наше тіло, кинула ся болячка, і точить нас, і запускає що раз глибоше своє коріне. Если ту болячку не виріжемо, так она сточить наше тіло і приспішить смерть. Ви знаєте, яку болячку я маю на думці.

На салі в тій хвилі рознесли ся голоси: Гладкий, Гладкий. — Але майже рівночасно з різних місць дало ся чути хрунькане. Щось хрунькає — щось хрунькає — зачали кричати зі всіх сторін. Десять тут мусить бути безрога. Крики піднимали ся що раз то голосніші, аж успокоїв їх сильним голосом Іван Семенюк. Він сказав:

Успокойте ся братя. Не зважайте, поки що, на хрунькане, дайте мені докінчити мое слово. Дуже се мене тішить, що ви знаєте самі, хто є тою болячкою, а позволяйте мені сказати, чому я назвав его болячкою, і якої кочу на него каря.

Отже слухайте:

Гладкий що є селянська дитина, встидає ся того, і бреше, що він з панів походить.

Гладкий, що є бідним зарібником, так як і кождий з нас, не тримає з нами робітниками але розпинає ся і боронить панів, богачів, вихвалює царів, та умобателів робучого народа.

Гладкий, котрий, як знаєте, є Русиним, встидає ся рідної мови, котрою його мати говорила, і переручує єї на російське, а коли зайшов між Поляків, то зачинає говорити по польськи, а поміж Словаками по словацки. Отже він встидає ся того, що він Русин і вмісто стояти за Русинами, він стоїть за Поляками та Словаками на шкоду Русинів.

Гладкий, не досить того, що випирає ся того що він Русин, але еще насміває ся з Русинів перед Словаками та Поляками, чернить їх, плюгавить, обмаляє, та понижає, підчас коли других вихвалював.

Гладкий, мимо того, що належить до нашої громади, ділає на єї шкоду, не тримає з Русинами, підчас коли витирає собою всі кути польські та словацкі, і запмагає їх своїм кровавим грошем.

Гладкий, не тільки що сам вийшов на злі дороги але еще і других потягає за собою, ширючи поміж ними роздор, недовіра, а передовсім піянство, котре є найбільшим лихом, від якого Пан Біг тільки нас етеріг.

На кінці еще мушу додати, що Гладкий є брехун, а брехня є жерелом всякого лиха.

Ось такі то суть його провини, над котрими ми маємо застановити ся, і щось в тій справі порішити.

Коли Семенюк в тім місці на хвилюк затримав ся, в салі дало чути ся сильне хрунькане, та розкачало. Люди вачали зглядати ся, і побачили кілька лиць, властиво не можна було пізнати, що то є, чи то людська голова чи безроги, котрі вічно порушались і видавали зі себе хрунькане. Люди дуже здивували ся і не знали як собі се витолкувати. Вже кілька разів в тій галі чути було таке хрунькане, але еще ніколи оно не було таке сильне як тепер. Через якийсь час хрунькане не утавало. В кінці зірвав ся зі свого місця старий Семенюк і крикнув сильним голосом: А буде там тихо з тим хруньканем.

По тих словах в галі затихло, і наперед підійшов молодий парубок та сказав:

Що ту так довго радити над тим, дерево пізнає ся по його овочах, а собаку по гавканю, корова мекає, а хрунь хрунькає. Назв'їм ми Гладкого та його компанію хрунями, так, аби цілий світ знав о тім, хто вони є.

Ледви сказав він ті слова, аж ту по галі рознесли ся крики: хрунь, хрунь Гладкий, хруні ціла його компанія.

Всі однодушно на се згодили ся і від тої хвилі Гладкий і компанія зістали навані хрунями. Впрочім хруня не так дуже трудно пізнати, бо коли він зачинає брехати, або що небудь робити, що Семенюк закинув Гладкому, тогді його голос замінює ся в свинячий голос, і не чути від него людської мови але хрунькане.

Мітинг скінчив ся, болячку що була на їх тілі вирізали, але через те ослабили тіло, хоч правда, забезпечили його перед дальшим зіпсутем. Ослабили тіло тому, що від тої хвилі Гладкий зі своєю компанією, се є ціла громадка хрунів в Карбон на кождім

кроці старали ся шкодити громаді, ослабити єї, аби остаточно єї розбити. Перед у тій роботі вів Гладкий, а другі йому помагали. Щоб там успішніше вести свою роботу і мати ліпший вплив на нарід, Гладкий отворив перший салюн в Карбон. Там він стягав нарід на п'ятику і навертав людей на хрунівство. Лекше чоловікови вийти на дорогу неправди, чим ступати по дорозі правди. Не дивно отже, що до Гладкого, то є до пива та виски, нарід зачав горнути ся, і руска громада, що колись була найкрасша на цілу Америку, зачала що раз більше упадати.

А Гладкий робив бизнес, та сам за барою запивав ся. Раз пив цілу ніч, а над раном знайшли його не живого під лавкою.

Люди розказували, що тої ночі на цілу околицю, страшенно хрунькали свині, а місяць все був заслонений хмарами, щоби не світити на вічну дорогу його хрунівської душі.

Зібрали ся хруні з цілої околиці, похоронити свого старшого брата. Жаден піп не хотів пійти на похорон, лиш самі хруні несли домовину і щось ніби сьпівали, а властиво хрунькали йому на Вічна пам'ять.

На другий день і місця не стало слідно, де хрунівське тіло Гладкого зістало похоронене.

Що там стало ся не знати, але стара баба Гандзя таке оповідала:

Ви знаєте, що як мені що сниться, то оно сьвята правда. А я як раз тої ночі, коли хруня Гладкого поховали, мала дуже довгий сон, такий довгий, як з відси до старого краю. Бачите, снів ся мені хрунь Гладкий, від хвилі як прийшов на світ, аж до смерті. А маєте знати що прийшов він на світ в нечуваний спосіб. Коли він народив ся, рівночасно сонце сьвітло і свіг падав. А потім, як він підріс, раз був хорий на серце і пішов до доктора, порадити ся його. Доктор сказав, що його серце має одну хвилю, а щоби єї усунути, треба вирізати серце, а відтак знова вложити. Мати Гладкого пристала на се, і означеного дня мав доктор перевести операцію.

Але до того самого доктора прийшла одна богата пані, і просила його, щоби він вилічив єї свинку, котру она виховувала в своїх комнатах і котру дуже любила.

Доктор оглянув свинку і сказав, що свинка є хора на серце, і если она хоче аби свинка жила, треба перепроводити операцію серця. Пані згодила ся на се, і обіцала докторови велику купу грошей, як вилічить єї улюблену свинку.

Одного і того самого дня доктор взяв ся до операції Гладкого і свинки. Обом вирізав серце, потримав троха на сонці, очистив, вимив і назад їм повкладав.

В пару день і Гладкий і свинка були здорові. Але тут стало ся щось нечуваного. Ото приходять пані, властителька свинки і приносить докторови великі дарунки і каже, що єї свинка така тепер чиста, така порядна, цілком вже не є уперта, все послухає, така любя як дитина.

Заледви вийшла від доктора пані аж тут приходять мати Гладкого з плачем, і войкає перед доктором, що справді єї син здоров, але дістав свинську натуру. Не хоче їсти з тарелі, але суне до цебрика, любить сидіти в болоті, бавити ся в єміттю, а що найгірше, то те, що ані раз не хоче єї послухати, а такий упертий як свиня. Казала еще бідна мати, що коли єї син йде вулицею, то безроги дуже за ним хрунькають.

Коли се почув доктор, аж поблід на лиці. Щоби заспокоїти бідну матір, він записав для єї сина якесь лікарство і виправив єї до дому. А сам зараз пізнав, що то стало ся. Ото він помішав оба серця, і Гладкому вложив свиняче серце, а свині дав серце Гладкого.

Ось в який то спосіб у Гладкого була свинська хрунівська натура. Так як свиня не любить чистоти, порядку, згоди, а все уперта і все хоче своїм рилом до гори ногами перевернути, таке було і з Гладким. Де лиш він рушив ся, куди обернув ся, його хрунівська натура зараз вилазила наверх, і заражувала других людей. Остаточно вже так надоїв людям в старім краю, що они виправили його до Америки. В Америці він на ново зачав свою роботу і зачав всюду ширити хрунівство. В кінці прийшла на него смерть і то така, як свині годить ся.

На тім скінчила оповідати стара Гандзя свій сон, а Богдан Чайлик сказав, що хоч хрунь Гладкий натягнув ногами, то всеж таки свій накорінок лишив на розплодок і кождий чесний чоловік називає їх хрунями.

Еще Панас Хримко додав, що він якось йшов по при те місце де хруня Гладкого поховали, і бачив що на його гробі рила купа свиней. Се они певно занюхали, що у Гладкого свиняче серце.

Ось бачите, яка то є історія першого хруня а коли почуєте те слово хрунь, то сплюньте три рази і присягніть собі сьвято, не йти слідами хруня Гладкого, абиьте самі не заслужили на імено хрунь. Суть деякі люди, що не знають, що то є хрунь, і самі себе так називають. Нехай они собі черештають ту і

сторію хруня, і як они так само роблять як перший хрунь Гладкий робив, то они хруні наравду і повинні старати ся позбутися тої свинської натури. Если ж они гадать ся роботою Гладкого, то они не суть хруні а від правдивих хрунів нехай тримають ся здалека.

А еще на закінчене мушу додати, що хруня найлекше пізнати по його хруньканю, бо всі хруні перенесли натуру від першого хруня Гладкого.

Читайте люди ту історію про хруня тай і других про се навчайте.

Верховинці.

Дня 10 листопада відомі члени читальні ім. Т. Шевченка перший раз в своїй власній хаті драму театральну під заг. „Верховинці“. Штука є дуже гарним образом гудульського життя. Щоб мали ясний образ навіть ті, що не могли на сей день явити ся, то подамо в коротці начерк дії. В дійсности діяло ся се за часів мандаторства, себто паньщини. За панования мандаторів, рекрутване молодих хлопців відбувало ся не так як тепер. Коли надходив час побору рекрутів, то приїздив з міста мандатор, та роблячи обласи по лісах та горах, виловлювали здорових хлопців та відсилали до війська, де мусіли цілими літами служити. В околицях Косова жила вдова Марта з своїм самотнім сином Антоном. Антон залюбив ся в гарній дівчині сироті Парані. В тім самім селі був рядовий стрілець Прокіп, великий підлизник мандатора, а тим самим ворог гудулів. Він то своїми підлизними словами підмовив мандатора взяти, Антона вдовиного сина, в жовніри, що було проти права. Коли Антон вернув до дому, ховаючи ся перед нагінкою за рекрутами, уснув на колінах своєї матери. Підчас того погоня напала на него, звязала та віддала до служби цісарської. Коли наречена довідала ся об єїм, не могла переболіти страти по нім. Проте поставила їти з вуйком своїм Максимом, старим гудулом, віддати его, а властиво увільнити з ярма цісарського. Пустились в дорогу, та прийшли до міста де був Антось. В одній господі стрітили ся з фельдфеблем, котрий оповів що Антось є порядним воєм, а тепер стоїть на варті коло магазину. Максим та Параня їдуть на місце служби, даючи єму гудульську одежу, та роблять го дезертиром. Повернувши домі, пімстив ся Антось на своїм ворозі Прокіпі, згадавши его зі сьвіта. За дезертирство та розбишацтво повісили Антосю, Параня зійшла з розуму, а Максим кидав ю в філі Черемоша. — Сала була битком наповнена. Штука є, хотіла досить трудна випада знаменито. Зі своїх роль найлучше вивязали ся пані Ферлеєва, граюча наречену Антосю, бо цілковито переняла ся духом тої нещасної любови. П. Арсенич, представляючи молодого легіня, любимця Парані знаменито вивязав ся зі своєї задачі, показуючи

свою шалену любов до своєї нареченої та матери. П. А. Новак граючи старого гудула Максима, дуже добре вивязав ся зі своєї задачі, переймаючи ся рівнонож добротою до Парані, та подаючи свої щирі ради в визволеню Антосю. Сі особи відіграли свої ролі як справдішні артисти, та могли рівнати ся з світовими силами акторськими. Не зле також вивязали ся зі своїх роль п. Сохадкий в ролі мандатора та фельдфебля а П. Головацкий в ролі комісара. Дуже добре схарактеризував п. Дедалюк галицького жида. Пані Косюкова в ролі матери Антосю показала справдішний жаль по страті свого одиначка сина, рівнож і п. А. Винтоник в ролі жени Прокіпа не зле вивязала ся зі своєї задачі. П. Сліпченко добре удав хитрого підлизника паньського, Прокіпа. Не сумніваємо ся, що панове актори (-ки) на будуче еще ліпше виважають ся, та вдоволять не менше як тепер своїх гостей. Не треба лиш тратити охоти до дальшої праці, а певно що праця ваша надгородженою буде. — При тій спосібности позволим собі сказати зарядови Читальні, що декотрі гості підчас, як і по представленю своїм неприличним заховуванем ся, та неприличними бесідами зробили прикрі вражіння на публику. Они то хотіли радити, гадаючи що знаходять ся в своїй синagodі. Гарно се з їх сторони, що прийшли відвідати нас, але забули небораки, що они не є в своїй Росії, але на вільній землі Канади.

Виннигер, Ман., Канада.
В. Пиндиковский.

ЖЕНЩИНИ ПРО ЖЕНЩИНУ.

Одна англійська часопись хотіла пересвідчити ся, чи женщины вдоволені з того, що є женщинами, і в тім дусі розіслала квестіонар. На десять запитаних женщин лише дві відповіли, що за ніяку ціну не згодились би бути мужчинами. Інші впевнювали, що страх хотіли би належати до мужеского пола, і подавали мотиви. Отже одна, завзята автомобілістка, воліла би бути мужчиною, бо сама могла би направляти єобі мотор; инша, що любила ся в конях, хотіла би свобідно їздити верхом; третя яко муштина моглаби більше заробляти; ще инші, менше практичні, хотіли би бути мужчинами, щоби показати, як треба поводитись з женщинами. Були й такі, що хотіли лиш добре пізнати спосіб життя мужчин. З анжоти витягає редакція висновок, що взагалі Англійки не є вдоволені із свого пола.

„SVOBODA“

(LIBERTY)

THE RUTHENIAN WEEKLY
published every Thursday
at 209 Linden Str., Scranton, Pa.

JNO. J. ARDAN,
Publisher and Editor.

Terms: Two dollars a year.

Established 1893

Advertising rates furnished
on application.

Entered as second-class matter July 16
1903 at the post office at Scranton, Pa.
under the Act of Congress of March 3,
1879.

„Свобода“

Часопис для руского народа в
Америці і орган „Р. Н. Союзу“,
виходить що тижня в Четвер
і коштує:

В Америці на 12 місяців\$2.00
до старого краю на 12 місяців \$3.00
В Америці на 6 місяців\$1.00

Галичане можуть замовляти „Свободу“
через Книгарню Шевченка ул. Театраль-
на 1, Львів, а російські Українці
через Книгарню „Київської Старини“
Безаківська 14, Київ.

Платувати газету треба все-
ля з гори.

Гроші треба посилати в режістрован-
их листі, або через експресовий, або
поштовою money order (мюні ордер). Мо-
ney order, то є картонку, котру дістанете
і в почтаря або агента на експресовім
лісті, і посилати нам, бо без того ми не
можемо грошей дістати.

адрес:

„SVOBODA“

Box 353,

SCRANTON, PA.

Хто хоче, щоб його адрес змі-
няти мусить подати нам, крім
поштою, також свій старий адрес.

Який кінець?

В „Свободі“ явилась ста-
ття під тим заголовком. Я
вважаю своїм обов'язком
сказати кілька слів так як
замітку про ту статтю, як
дальше і свої погляди на
церковні болячки на Амер.
Руси. Причину до тої статі
ред. „Свободи“ — подали
події в Shenandoah. Розби-
раючи ті події, редакція
„Свободи“ каже, що оди-
ноним цілющим средством
на церковно-народні справи
є цілковите демократизи-
ване гр. к. руської церкви.
Однак не каже, як те де-
мократизоване мало би ви-
глядати, в якій формі —
в якій організації — як,
хто, і що? того всього ми
не бачимо — але бачимо
фразу „цілковите демокра-
тизоване церкви“.

Кожному, хто дивився са-
мості кілька років на стан
гр. к. церкви в Спол. Дер-
жавах мусить стати ясно,
що положене єї — так зва-
ної уніяцкої церкви, явля-
єсь просто безвихідним.
Вона засуджена на
смерть. Єї в короткім
часі віжнуть Айриші — для
того, бо єрархія католицька
в Америці того хоче і хоче
того і Рим. Про ті всі тен-
денції знаємо ми всі — а
певно і редактор „Свободи“.

Що ж нам робити?

Переходити на православ-
іє — де нема можності
„цілковитого демокра-
тизованя церкви“ — чи йти
на протестантизм — куди
Русинам ще ніколи не
сходилося?

Після мене, як ми бачимо
нашу еміграцію з Гали-
чини, лишаєся покинути

всякі гадки формованя я-
коїсь іншої церкви — бо
як показала практика зов-
сім се не може вдатися,
погодитися з обставинами,
липити церковні сибі, взяти
ся за народну роботу і
попросити редакцію „Сво-
боди“, щоб в церковній
справі мішала ся остільки,
о скільки всяка газета має
обов'язок готовати сучасні
події, без своїх власних
особистих заміток. Близь-
ко однак треба буде в даній
хвилі висказати погляди в
справах церковних, на те
ми маємо людей, стоячих
поза редакцією „Свободи“.

Що значить цілковите
демократизоване церкви?

Значить усю власть в
церкві віддати громаді —
народові.

Чи се можливе?

Ніколи не можливе! На-
ша уніяцка церква, про-
котру говорить „Свобода“,
є католицькою, а в като-
лицькій церкві ніякий де-
мократизм не можливий. В
справах чисто духовних
мають вірні повинувати ся.
Ані в протестантській цер-
кві не мають члени церкви
голосу в чисто церковних
справах, в ніякій церкві
вони его не мають, хіба в
церковно-світських конгре-
гаціях.

До тепер нашим людям
не діялась ніяка кривда в
справах заряду маєтком
церковним. Дуже переваж-
на часть заряджує своїми
питомими маєтками цер-
ковними, що їм з титулу
фундаторів правно нале-
жить ся. Били деякі гро-
мади передали свої маєтки
на користь католицької
організації, то они зробили
але — а хто ж їм тому ви-
нен?

Єще одно „Свобода“ зга-
дує за контракти між свя-
щеником і парафіянами.

Я вважаю, що всякі кон-
тракти в тім роді суть по-
нижаючи і для парохіян і
для священика.

Тай це одно:

„Свобода“ каже, що лю-
де потребуючі поладнання
треб, „готові для священи-
ка все зробити, всего зречи-
ся“.

Редактор „Свободи“ знає
дуже добре кілька примірів,
де его найблизші товариші
весь робили для людей, а
вони опісля показали ся
дуже „добрими людьми“ —
особливо тогди, коли їх
священики лежали смер-
тельно хворі. Чомуж таке
говорити?

При кінці єще одно:

Оставмо ми справи нашої
церкви, єї болячки, єї нев-
згодности — на боці. Вони
виклярують ся самі — а
ми тим часом і не чуємо
тих перешкод, можемо взя-
ти ся за народну роботу —
незалежну від болячок чи
уніяцкої, чи православної,
чи протестантської — чи якої
небудь другої церкви.

Нестор Дмитрів,
руський священик.

Дорогі Братя Країне!

Рік уже минув, як приї-
хав я до Вас з старого краю,
щоби пробуваючи між Ва-
ми, придивитись Вашому
життю на чужині, почути Ва-

ші жалі і Ваші радості,
пізнати Ваші потреби, Ва-
ші бажання і думки, приди-
витись Вашим організацій-
ним роботам на полі еко-
номічній і народній і піз-
нати Ваші змагання до здо-
буття кращих умов життя
в тій новій Вашій вітчизні.
Рік уже минув — і я ду-
маю, що не проминує він
мені марно. Старавсь я бу-
ти усюди де живуть наші
люде — в Сполучених Дер-
жавах і в Канаді. Об'їздив
Ваші колонії, в котрій
прийшлося Вам осісти, захо-
див до Вас, розмаляв з Ва-
ми: роспитував Вас про
все, що дотикає Вашого жи-
ття ту, в Америці, Вашого
життя заробкового, Вашого
життя бизнесового, Вашого
товариского життя. Роспиту-
вав Вас і приглядався
всему тому. І коли тепер,
пізнав я, як думаю, те Ва-
ше жите, ту Вашу долю-
недолу в Америці — вер-
таю назад до старого краю,
щоби все те знова перека-
зати Вашим рідинам, Ва-
шим громадам, усім Вашим
крайнам, як далеко розсі-
лись вони на широкій У-
країні — чи австрійській,
чи угорській, чи російській.
Вертаю, щоби росповісти
їм о скільки Вам ту ліпше,
як в старім краю — та й,
в чім Вам ту гірше...

Та як перед роком, при-
їхавши до Вас до Америки,
витавав я Вас на отсім місці
— так тепер, опускаючи
Вас, хочу Вас й попроща-
ти.

Яких слів пращана маю
ужити? Чи слів сумних, жа-
лісних, чи веселих; чи слів
огірчення й зневаги, чи мо-
же одушевлення?

Як погляну взад на ці-
лий сей проминувший рік
і стараю ся відтворити в
уяві усе те, що я бачив між
Вами і чув — так, справді,
різні чувства будять ся в
мені: хвилями відчуваю
повну радість, як зважу,
що Ви, опустивши рідний
край, увільнилися від тих
многих-премногих пут, які
Вам вазали і Ваше тіло і
Ваш ум а перед котрими
Ви — не входжу вже ту в
те, чи з Вашої чи не з Ва-
шої вини — стояли безрад-
ні і безпомочні... Але й
жаль і огірчене мене охоп-
лює, як, з другої сторони,
бачу, як мало між Вами,
звільненими вже від тих
пут, охочих користати з
сеї волі і з тих безперечно
ліпших умов життя, які
Ви надібали ту в Америці.
Я не кажу, що Америка
дала Вам якийсь рай, не
кажу навіть, що вона дала
Вам услів'я до справді гар-
ного, справді людського жи-
ття — сего ніколи не скажу!
— Та мимо того — сего не
заперечите — Америка дала
Вам о стільки ліпші услів'я
життя від старокраєвих, що
можна вимагати від усіх
Вас більше старання про
своє фізичне і духовне до-
бро, про свій фізичний і
духовний розвиток — як се
було можливе в старім кра-
ю. А якже мало з поміж
Вас о се старає ся! Не
можна казати, щоб Ви таки
вже нічо не дбали про свій
фізичний й духовний розви-
ток, — але усі ті змагання,

будь-що-будь, такі — не-
давні, а при тім такі не се-
риозні і так мало в них
витревалости...

Се я бачу — та не дума-
ю, щоб у Вас самих лежа-
ла за все те уся вина, —
винні в тім багато-много —
не Ви, винні й чужі, винні
й свої в старім краю і ту-
таки в Америці. Але й Ви
не без вини...

Се я бачу і се кажу —
але Ви не возьміть мені се
за зле. Мені може випадало
ужити тепер при пращаню
самих найкращих слів —
слів повних узнання дані
Вас — для Ваших змагань,
для Ваших думок і т. д.
Та, чи тоді, ті слова мог-
либ були бути правдиві,
ширі? Як радиби Вам всего
найліпшого й найкращого,
але власне задля сего й
уважаю за кінчене вказати
Вам, що у Вас подібав я
лихого, що Вам й пере-
шкаджає дійти як найскор-
ше до сего найкращого,
найліпшого. А можливо дій-
ти до ліпшого! — мимо тих
всіляких перешкод, на які
натрапляєте Ви навіть ту,
в Америці.

Я не можу вказувати ту,
на причини усього того, по-
правді сказати, невідрадно
го матеріяльного і духово-
го життя Вашого в Амери-
ці, ані вказувати на спосо-
би, якби сему лиху зара-
дити. На се буде місце і
час, коли верну до краю.
Тоді описуючи Ваше жите,
постараюсь вказати на усі
причини лихих сторін його
і способи усунення їх. Мо-
же се кому з Вас й при-
дасть ся до чого. Тепер
ограничаюсь лише на тім
загальнім висказі мого вра-
жіння про Вас і Ваше жите.
Вражіння — яке я дізнав по
цілорічній побуті моїм між
Вами.

Та хоч воно й так, то
мимо того — як жаль мені
Вас опускати! Кілько гар-
них хваль пробув я між
Вами, кілька щирих слів
чув я від Вас, як по това-
риски, по братерски відно-
сились Ви до мене! От, за
се я Вам вдячний. Я, спра-
вді, пробуваючи ту, в Аме-
риці, й не зазнавав вражін-
ня, щоб находив ся на чужині.
Я чув себе між Вами,
як у себе в краю. За те я
Вам й сердечно дякую.
Всеж не спомінайте мене
лихом. Будьте переконані,
що бажаю Вам у всіх Ва-
ших змаганнях і заходах
коло здобуття кращих умов
життя, для кожного з
Вас з особна і для усіх Вас
разом, як народу, як най-
більших успіхів.

Особно ж дякую усім тим,
що за для мене жертвували
дорогий свій час і так ох-
очо, так радо старались у-
легчити мені, за цілий час
мого побуту в Америці, в
моїй роботі. Ім я в великій
мірі маю завдячити, що у-
далось мені зібрати так бо-
гаті матеріяли що до життя
наших емігрантів в Сполу-
чених Державах і в Канаді.

Ще раз дякую Вам, до-
рогі Країне за Вашу при-
хильність і щирість, а ба-
жаючи Вам від себе усього
найліпшого, пращую Вас
щирим серцем

Юліан Бачинський.

Подяка.

Почуваю ся до милого
обов'язку зложити на отсім
місці подяку усім тим, що
зволіли виповнити і наді-
слати мені назад розіслані
мною в Листопаді мин. ро-
ку, квестионарі. — А імен-
но надіслали квестионарі:
Мих. Кизима, Вельва, Н. Д.
Гринько Мостовий, Таунтон, Масс.,
Мих. Курятко, Френк, Ата.,
Іван Билецкий, Сідл. Ва.,
Яків Грабар, Слейтдейл, Па.,
Панько Моца, Форт Ендрюс, Масс.,
Алексей Шлянта, Мейфілд, Па.,
Дмитро Савоцкий, Джерсі Сіті, Н. Дж.,
Павло Сирчанюк, Алексні, Па.,
Іван Келко, Пітсбург, Па.,
Ант. Вацлавский, Бейлсвилл, Па.,
Василь Сич, Кенонсбург, Па.,
Алекс. Горошак, Монесен, Па.,
Іван Ганяк, Пітсбург, Па.,
Іван Голда, Мт. Кармел, Па.,
Стефан Сисак, Прайсбург, Па.,
Яків Гавриляк, Бон Тер, Мо.,
Андрей Дубовий, Балфор, Н. Дак.,
Атаназ Дубинський, Шікаго, Ілл.,
Яків Лисак, Пітсбург, Па.,
Павло Зяттик, Нью Йорк,
Сава Чернепкий, Нью Йорк,
Ігнатій Лигус, Прайсбург, Па.,
Іван Смакула, Олмфонт, Па.,
Василь Новак, Вінніпег, Ман.,
Аполінарий Новак, Вінніпег, Ман.,
Іван Созанський, Бріджпорт, Конн.,
Юрко Мачула, Стюартборн, Ман.,
Мих. Чубак, Вінніпег, Ман.,
Порфир Павлусак, Гинклей, Н. Й.,
Стефан Цап, Вилксбері, Па.,
Ів. Колесников, Скрентон, Па.,
Павло Штогрин, Нортгемптон, Па.,
Іван Пелеш, Нью-Йорк.,
Ал. Курила, Елмайра Гайтс, Н. Й.,
Нинита Орел, Н. Дак.,
Василь Сиротюк, Порт Гені, Б. К.,
Йосиф Аерс, Ст. Луїс, Мо.,
Мирослав Стечишин, Ванкувер, Б. К.,
Григорій Порич, Бонінгтон, Б. К.,
Григ. Данишук, Сен Франсіско, Кал.,
Іван Прегонь, Правіденс, Р. Ай.,
Василь Мельничук, Слюкен, Б. К.,
Никифор Пейко, Заневилл, О.,
Симеон Стасяк, Йонкерс, Н. Й.,
Алексей Бланяр, Кестл Шенон, Па.,
Федор Дякун, Мікіспорт, Па.,
Й. Язечко, Реймі, Па.,
Спир. Іван Сіжків, Бейнбрідж, Па.,
Матвій Джонос, Н. Дак.,
Іван Новицкий, Нью Йорк, Н. Й.,
Іван Парилан, Теривилл, Конн.,
Іван Баган, Пітсбург, Па.,
Ніцета Джмелик, Смок Рон, Па.,
Митро Ярославский, Марбл Мавн-
тен, Н. С., Канада,

Іван Бурштин, Бофало, Н. Й.,
Матвій Семенюк, Сейр, Па.,
Іван Горох, Вест Сенека, Н. Й.,
Теодор Кохан, Філадельфія, Па.,
Даміан Брода, Нютон, Н. Дж.,
Григ. Кульчицкий-Цмайло, Карнегі,
Па.,
Михайло Поляк, Філадельфія, Па.,
Юліан Луців, Нью Йорк, Н. Й.,
Дмитро Капитула, Мікаду, Па.,
Микола Бабія, Форт Вілкс, Онт.,
Микола Хай, Пітсбург С. С., Па.,
Василь Мельник, Елмайра Гайтс,
Н. Й.,
Пелагія Ябчанка, Ст. Луїс, Мо.,
Іван Галька, Йорквилл, О.,
Йосиф Сенюк, Тейлор, Па.,
Андрій Гандзюк, Стонвал, Ман.,
Андрій Корон, Н. Дак.,
Іван Турлак, Бремонд, Тексас,
Михайло Бабій, Мікаду, Па.,
Михайло Беля, Голіок, Масс.,
Яким Цимбала, Монесен, Па.,
Стефан Крицкий, Йорквилл, О.

Юліан Бачинський.

Іван Бурштин, Бофало, Н. Й.,
Матвій Семенюк, Сейр, Па.,
Іван Горох, Вест Сенека, Н. Й.,
Теодор Кохан, Філадельфія, Па.,
Даміан Брода, Нютон, Н. Дж.,
Григ. Кульчицкий-Цмайло, Карнегі,
Па.,
Михайло Поляк, Філадельфія, Па.,
Юліан Луців, Нью Йорк, Н. Й.,
Дмитро Капитула, Мікаду, Па.,
Микола Бабія, Форт Вілкс, Онт.,
Микола Хай, Пітсбург С. С., Па.,
Василь Мельник, Елмайра Гайтс,
Н. Й.,
Пелагія Ябчанка, Ст. Луїс, Мо.,
Іван Галька, Йорквилл, О.,
Йосиф Сенюк, Тейлор, Па.,
Андрій Гандзюк, Стонвал, Ман.,
Андрій Корон, Н. Дак.,
Іван Турлак, Бремонд, Тексас,
Михайло Бабій, Мікаду, Па.,
Михайло Беля, Голіок, Масс.,
Яким Цимбала, Монесен, Па.,
Стефан Крицкий, Йорквилл, О.

Лист із Старого краю.

Виборча реформа.

Парламентарна комісія
скінчила вже свої наради
над виборчою реформою і
завтра зачне ся в повній

палаті послів друге читане
правительственного проєк-
ту виборчої реформи.

Про всі важніші части
проєкту, як їх ухвалювала
комісія, писав я в поперед-
них листах. А тепер лиша-
єть ся написати про кінце-
ву ухвалу комісії, яким
способом може бути зміне-
ний той виборчий закон,
що його тепер мають за-
вести.

Я вже поясняв у попе-
редних листах, на скільки
та виборча реформа, яку
тепер переводять в Австрії,
відійшла від принципу рів-
ности виборчого права.
Отже ті народи, яким вона
затверджує дотеперішні по-
літичні привілеї, хотіли би
їх як найміцніше забезпе-
чити, а ті знов, що остали-
й на далі покривджені, хо-
тіли би, аби ту кривду
можна було в будучности
як найлегше усунути.

Тому то Німці, яким
виборча реформа дає біль-
ше мандатів, як їм по ча-
слу німецької національно-
сти в Австрії належить ся,
зажадали, аби в будучно-
сти виборчий закон можна
було змінити лише за зго-
дою двох третин послів у
парламенті. Сему домага-
ню Німців спротивилися
рішучо Чехи, яких тепе-
рішня виборча реформа
справді кривдить у по-
рівнянню з Німцями, але
які чують у собі досить
політичної сили, аби ту
кривду в будучности усу-
нути. А щоби в сїм не ма-
ти занадто великих пере-
шкод, то вони зажадали,
аби до зміни виборчого за-
кона вистала звичайна біль-
шість. В кінці Поляки,
яким виборча реформа від-
дає повну політичну власть
в Галичині, також хотіли
як найбільшого забезпе-
чення тої влади на будуче,
але не випадало їм також
іти з Німцями против Че-
хів, які не раз помагали
„Колу польському“ в га-
лицьких справах. І тому
Поляки стали на тім, що
їм байдуже, як буде в ін-
ших краях Австрії, коби
лише їм у Галичині забез-
печено те, що дає їм тепе-
рішня виборча реформа.

Супротив тих різних до-
магань комісія знайшла в
кінці такий вихід, який не
дав усього ані Німцям ані
Чехам, одні тільки Поляки
дістали що хотіли. В комі-
сії ухвалено, що для зміни
виборчого закона буде по-
трібна в парламенті при-
сутність двох третин (343)
послів, а тоді можна буде
його змінити звичайною
більшістю. Але коли-б хо-
дило о спосіб вибору по-
сла в сільських округах Га-
личини або о інший поділ
виборчих округів у Гали-
чині, то се можна буде у-
хвалити лиш тоді, коли на
засіданню буде присутна що
найменше половина га-
лицьких послів. Се значить,
що парламент навіть при
найліпшій волі не зможе
змінити тих основ, на яких
виборча реформа опирає
національно-політичне па-
новане Поляків у Галичи-
ні, бо до сего буде треба,
аби на засіданню була бо-

дай половина галицьких послів, а що польські посли з Галичини творять ку да більше половини галицьких послів, то без згоди польських послів ніяка зміна не буде можлива. А так, як тепер сирава стоїть, то ні одна з польських політичних партій не згодиться на зміну виборчого закону в напрямі, користнім для українського народу.

Таким чином виборча реформа, яка тепер заводиться в Австрії, не тільки віддає всю політичну власть у Галичині Полякам, але ще й постановляє, що без згоди Поляків тої політичної влади не можна буде від них відібрати.

Між українськими політичними партіями, (з виїмком соціально-демократичної, яка годиться ся на виборчу реформу, яка-б вона не була) в Галичині була думка, аби вжити всіх способів, щоби не допустити до такого вічного національно-політичного закріплення українського народу під панованем Поляків, хочби навіть прийшло ся повалити цілу виборчу реформу. Справа виборчої реформи в Австрії така печуча, що хочби її повалено тепер, то вона таки мусіла би прийти незабаром, і то в справедливійшій формі, — коли тимчасом по переведенню теперішньої виборчої реформи на зміну її в користь українського народу нема ніякої надії.

З огляду на те „Діло“, орган української національно-демократичної партії, звівся „Руський Клуб“ у парламенті старати ся при помочи обструкції повалити виборчу реформу в її теперішній формі. До сеї роботи сам „Руський Клуб“ очевидно не мав, але в залуці з усіма іншими противниками виборчої реформи (між якими одні противні виборчій реформі взагалі, інші-ж теперішній формі її) він міг би був робити обструкцію з виглядами на успіх. Се видно найліпше з того, що правительством злякало ся обструкції й аби ослабити її силу, президент міністрів Бек почав представляти українським послам, аби вони обструкції не робили, бо сям виборчої реформи не змінять на користь українського народу, хіба лиш на шкоду. І „Руський Клуб“ послушав Бека й трьома голосами протав двох (на засіданні, на яким рішала ся та справа, явило ся тільки 5 послів) ухвалив не робити обструкції. За обструкцією були Романчук і Яворський, против неї Король, Гладішовський (оба москвофіли) і Василько.

Се становище „Руського Клубу“ справі обструкції дуже пошкодило. За той час, коли обструкціоністи ждали на рішене „Руського Клубу“, прихильники теперішньої виборчої реформи поставили нагале внесення, аби виборчу реформу полегшити найперше з усіх інших праць парламен-

ту, й через те обструкції відібрано всякі вигляди на успіх.

Таким чином виборча реформа буде ухвалена парламентом у такій формі, в якій прийняла її комісія, й національно-політичне закріплення українського народу тою реформою стане дійсним фактом. Коли проект виборчої реформи стане законом, з тою хвилею зникає всяка надія, аби український нарід міг коли небудь мирною, законною, парламентарною дорогою визволити ся з під національно-політичного пановання Поляків. З тої хвилі се могло б бути зроблене парламентарною дорогою тільки тоді, коли б серед польської суспільності зъяли верх думки про політичну справедливість супротив українського народу, а на се годі надіятися, бо пановане не веде до думок про справедливість, тільки до думок про скріплене пановання. Значить, визволити ся з під того національно-політичного закріплення, в яке виборча реформа віддає український нарід Полякам, зміг би він хіба якимсь насильним шляхом, шляхом революції.

Як небудь давити ся на значіне теперішньої виборчої реформи для українського народу в Галичині, становище „Руського Клубу“ в тій справі годі признати відповідним. Треба ж пам'ятати, що репрезентант „Руського Клубу“ в комісії для виборчої реформи, посол Василько, заповів у комісії зовсім поважно, що українські посли старатимуть ся всім способом повалити таку виборчу реформу. А потім той сам чоловік заявив ся на засіданні „Руського Клубу“ против обструкції, кажучи, що він виправді грозив обструкцією, сподіваючи ся, що може правительством й „коло польське“ тої погрози злякають ся й зроблять українцям якусь уступку, але коли погроза не помогла, то він против виконання її, бо се могло би лише погіршити справу. Скажіть же, хто буде числити ся з такими політиками, що ніні кидають погрози, а завтра заявляють, що се лиш так, що вони тих погроз і не думали виконувати?! Се-ж опереткова гра, а не поважна політична діяльність!

І коли того рода політики будуть далі верховодити між українським народом в Австрії, то можна бути певним, що вони тільки спинять-муть його на його шляху до визволення. Заки визволити ся з поневолення, український нарід повинен би найперше подумати про те, як йому визволити ся від таких „протидників“ і „політиків“, що роблячи на плечах народних мас політичну кар'єру, з поневолення народних мас роблять собі політичну гру.

4-го листопада 1906 р.

М. Л.

Дописи.

3 Патсбург, Па.

Про нашу читальню.

Вже два роки тому засновано тут читальню, але з браку відповідного поміщення не могла она як слід розвиватись. Тепер же коли тутешні Русини побудували прегарну галю відновлено нашу давню читальню і названо її іменем нашого славного писателя і патріота Маркіяна Шашкевича.

Здавалось би, що тутешні Русини повинні тепер радо горнутись до читальні, бож все там чоловік щось нового почує і научить ся, але на жаль так не є. Русина до науки і просвіти і медом тяжко притягнути. Більшість з них все ще трамсає науки своїх батьків, що мовляв, ми жиемо без науки, то і наші діти хоч будуть і темні то таки не погинуть. Але се не правда, бо і сліпий днес бачить, що чоловікові який знає письмо є ліпше як тому що нічо не знає. Він і роботу легшу може дістати і ошукати не дасть ся. Тому то кождий Патсбургський Русин і Русинка повинні вписатись до нашої читальні. Кошт невеликий: мужчина платить при вступі одного долара, а жінки і дівчата не платять нічого лише обовязують ся ходити на сьмів. Отже змісто сидіти по салонах або вистоявати на стрітах, чи не ліпше вписатись до читальні? До читальні приймаєм не лише молодих але і старших, а удержує ся она з доходів з представлень театральних і концертів.

Вкінці подаю усім інтересованим до відомости ухвали, які запали на посідних зборах, а іменню:

1) Збори відбувають ся що неділі о 7-й годині вечер;

2) Читальня отворена що середи і суботи. Тоді відбуваєть ся наука рускої і англійської мови, також наука ведення книг братських і разункових.

3) Члени читальні мають як найгарнійше заховуватись і старатись приєднувати нових членів.

Ану хлопці і дівчата гуртом до читальні. Нехай в слідуєчій неділі читальня битком буде набита!

Оден з членів.

3 Клівеленд, О.

Засноване жіночого братства.

В день сьв. А. Михайла зайшли ми до нашого брата Михайла Чегіня і з нашими жінками. Тут забавили ми ся прилично, причім п. Чегінь промовив слово і піддав гадку засновати жіноче братство що і зроблено. П. М. Чегінь тут всего 4 роки, а вже з'організував тут 2 братства, хоч річ се не легка. По других плеїзах духовники помагють закладати братства, але тут сего нема і п. Чегінь мусів се робити без нічийї помочи але лиш на свою руку. Він ані не просив жадного духовника на поміч, бо каже церков е

церков, а братство братством і одно з другим не треба мішати. З сего не виходить, щоби п. Чегінь виступав проти церкви — борони Боже, сего ніколи не було, але п. Чегінь не реконав ся, що при церковних справах чоловік може не раз прийти до клопоти і тому радить справ братських з церковними не мішати а лише старатись, аби рускі сирота по смерті своїх родичів були обеспечені і не марнували ся.

Честь і вдяка нехай му буде за тоє.

Член братства сьв. П. і Н. відділ Р. Н. Союзу 102.

3 Рочестер, Н. Й.

Недавно тому пустив я ся до Рочестер, тай по дорозі думаю, де би я міг там примістити ся. Русинів нама, до Англіка не піду, бо то нарід делікатний, не схоже мене Русина на борд прийняти, а пішов бим до гостиниці, то буде знов за дорогого коштувати. Тай сам не знаю, що зі собою почати, коли прибуду на місце, а все одну гадку маю, коби то надібати Русинів, тоби було дуже добре. Приняли би на борд, думаю собі, і роти пошукала би, але що з того, коли їх там нема, бо не раз читав я руску часопись та шукав за якою допискою або взагалі відомостию про Русинів в Рочестер, однак ніколи жадної згадки не знаходив. Думаючи так заїхав я аж на двірці залізничний в Рочестер, висів тай кручусь, незнаючи, що зі собою почати, вже й всі подорожні порозходились, а я все ще кручусь. На решті пригадую собі, що я колись, читаючи польську газету, здибував в ній не раз дописи Поляків в Рочестер. Тож знов иньня гадка надійшла, чи би не відшукати їх тут, то може би вони мене де межі собою примістили. Деж мені їх шукати, коли я перший раз в своїм житю бачу то місто, а тут вже й осьма година, ніч мене захоплює. Нема иньшої ради, лиш треба розпитатись про Поляків, і з тим опустив я двірць, відког би то про них довідатись. Прийшло мені на гадку, що лише полісмени будуть знати добре про них, бо вони то не раз мають з ними до діла. Шукаю полісмена. В коротці здибую одного, що стояв на ролі камениці, приступаю до него і кажу „Good Evening“, а він й мені лідненько відповів. Питаюсь зараз его, чи він не сказав би, де тут Поляки мешкають. Полісмен зявшив мене зі собою, подоровадив через одну уличку на другу, котра називає ся Годсон Аве., і вказуючи на ню рукою, сказав: іди тою уличкою просто аж до кінця, а там мешкають Поляки. Подякувавши, пустивем ся в ту уличку, а полісмен вернув назад. Знов мене обгорнула иньша думка. Наколи я здибаю Поляків, а вони мене запитують,

чи я також Поляк, що не сказати? Скажу, що я русин, готові мене не прийняти, скажу, що я Поляк, а заміш ю в розмові яке руске слово, згадблять, навуть брехуном і проженуть від себе. Біла! І так зле і так не добре. Ідучи так зачув я відгук музики з одного салону, тай подумав собі, то певно Поляки мають там яку забаву, може знайду якого, що возьме мене на борд. Підходжу близьше салону тай придумую способу, яким таки в перед довідати ся, хто ту забаву справляє. Нараз музика стала, від салону відчинились двері, з дві дівчині, стали не далеко мене на Сайд ваку, побіжались, щось пошептали межі собою, тай зареготались. По тім почали дівчата голоснійше говорити і я дослухав ся, що вони розмовляють по руски. Зараз мені стало відраднійше. Я підійшов до них і промовив, добрий вечер вам. Дівчата відповіли вісьміхом на устах, а хлопці нічо не відповідають мені, тільки очі поштрищували на мене як барани на вовка, тай мовчать. Мені знов смутно стало. Чи ті хлопці гнівають ся на мене, чи що, думаю собі, таж я їх, від коли живу, перший раз бачу, то прецінь не мав й часу їм що злого вчинити, щоби мали на мене чого гніватись. Зачав я дальше розпитувати про забаву. Вони розповідають, що ту забаву справляють Литвини. Чи і ви Литвини? Ні, ми Русинки. Якже ви порозуміваєте ся з ними? А вони говорять до нас по литвинськи і ми їх щось трошки розуміємо, а ми до них говоримо по польски. Мені зробилось сьмішно, бо подумавем, що Литвини з ними певно так розмовляють ся, як вовк з бараном. На решті зачав я розпитуватись про Русинів. Є тут в салоні кілька хлопців, відповіли, ходіть до салону, а ми їх вам покажемо. Чи можу йти там з вами, може хто мене вижене з відам? Ні! Ні! Кажуть дівчата. Сальоністий хотяй Литвин то він справляє ту забаву таки лише для Русинів, бо вони завжди пють у него і він має з того добрий прихід, кождої суботи цілісеньку пейду ему приносять. Но, а руских забав тут не маєте? Хто ме справляти руску забаву, коли всі рускі хлопці знають тільки Литвинів а й всі дівчата ходять лише з литвинами. Тут була раз руска забаву, але справляючий дуже на ній стратив, бо ані оден Русин до него не пішов. Від того часу вже ніхто з Русинів не хоче справляти забави.

Семан Топольницький.
6 Cassel Court,
Rochester, N. Y.

Важне для Русинів з Бофало, Н. Тонаванда і околиці.
Дуже милою звісткою ділємо ся з пов. читачами „Свободи“. По довгих і мольних трудах удало ся

Лікарі вірять в него

По шпиталях і в приватній практиці, в Америці і заграницею, визначні лікарі уживають Дра Ріхтера Хомбичного Пейн Експелеру

ли средство на Руматизм, Гостець, Невралгію, Болі грудий і членів.
„Я вживав Дра Ріхтера Хомбичного Пейн Експелеру в мойй практиці. Совістю могу сказати, що сей лік втварив привнес значну полекшу в мускурваніям руматизмі, гістці і невралгії.
J. M. Thompson, M. D.
386 Clinton St., Brooklyn, N. Y.
Приготований під наглядом лікарів згідно з острим німецьким законом.
У всіх апіках по 25 і 50 центів.
F. AD. RICHTER & CO.
215 Pearl St., New York.

нам дочекати ся свого священника. Богу дякувати маємо доброго священника, і проповідника, а що наша громада має дві церкви, то богослуження відбувають ся на переміну раз на Black Rock а раз на East Buffalo. Прим. у нас 25-го Новембра а на East Buffalo 2-го Децембра і т. д. По богослуженню відбувають ся мітинги тов. „Заокеанська Україна“ число в Союзі 131. Слідуючий мітинг товариства відбуде ся 16-го Децембра. Крім місячного мітингу можна вступати в кождо неділю, як до товариства так і до Р. Н. Союзу, по службі Божій, в гали під ч. 230 Amherst а Tonawanda Str. в мітинговій гали у Генри Сенфа. Хотби з братів Русинів хотів обезпечити ся на случай хорости або смерті або від каліцтва, нехай вступить до нашого товариства, котре від нового року буде обезпечати на \$5.00 тижневої запомоги в часі недуги а в разі смерті на \$100.00 помертвого. Наше Товариство хоче перевести організацію між Русинами в Buffalo і околиці, і вибрано п. Ів. Бурштину організатором, Андруха Тригубу касіером, Теодора Скробалу секретаром. Просимо вас братя вступайте в ряди організації, бо в єдності сила. Ще сего місяця обійдемо разом по домах і будемо обезпечати в рускій асекурації молодіж і діти, отже хто не знав о нас, звольте нас пріяти, а ми радо дамо кождому всі вказівки і інформації. За Відділ Товариства

Гр. Самотіс, предсідатель,
Андрух Тригуба, касієр,
Т. Скробала, секр. Союзу,
Ів. Бурштин, організатор.

Мітинги відбувають ся в кождо неділю до записування, а регулярні місячні мітинги в кождо неділю, по 15-о 2-й годині пополудни.

\$20 Мужеский Сут

Найліпша оферта в воєнних сутах осінних і зимових.

Щоби дати пізнати людям наші славні чисто воєнні мужескі одяги, продаємо сі суті лиш по \$7.00. Виберить оден а Трех Сутів:

1) Сірий Клоб Чек, чисто воєнний, матеріал першої класи.
2) Чорний Тибетоний, дуже добрий і зрубний.
3) Касміровий, міпанний, незрівняної якості.

Всі суті мають веску і литви, і кожді одяги або двама ризами гуанті „аробілі“ модно, до Вашої міри, а гарною підшавкою. (Оні всім поно підшавкою.)

Додають ся. Ковти шпирні в грудях від 34—42 цілві, штани довгі від 34—42 цілві. Білішні суті по \$9.00.

Шішати вам \$1.00 і міру: 1) чисті цілві вколо грудий пошід пахлані; 2) вколо пояса; 3) довгішні, пошід і крому аж до обшаву, а ми підіємо Вам суті ескіпрес на С. О. Д. На ескіпрес залігати \$6.00 і кожди пересилати а сьв. а Раді.
Царом! Сил а адоволенем прішлите \$7.98 дамо Вам а даруючи гарну фінанс.
Пашіть
Globe
161 Ran

і гордість для інтелігентного чоловіка.

А тут в Америці се має бути тяжкий злочин? Кажете що давніше була любов і згода. Так, але се Ви добре знаєте, яка то річ так красно і дружно соединяла.

Але умні люди поміркували, що така любов не вистарчає, бо чоловік живе не лише хлібом але і словом Божим. І коли сим людам блиснув луч світла, науки, просвіти і свідомости національної, коли вони поняли чия правда, чия кривда, тогди всі пізнали, куда ведуть їх непрошені ошукуні, тогди вони чіпились сего світла руками і ногами і вже не попускають ся.

І се то власне найбільше Вас гніває і озлобляє, бо нема над ким старшувати, тай минули добрі давні часи.

Іван Велигорський,
пр. кат душпастир в
Yonkers, N. Y.

ЩО МОЖЕ СТРИНУТИ ГОСТЯ В ГОТЕЛІ.

До одного з віденьських готелів заїхала сими днями жінка одного капітана, родом Сербка. Вечером вернула вона до готелю із своїм шурином і випила тут чай а коли шуринок пішов, вона хотіла лягати спати, але перед тим ще звлякла молити ся. Підчас молитви сербским звичаєм, бала поклонилась при тім побачила під ліжком чиясь рука і ноги. Перепуджена на смерть, не стратила відваги, лиш встала спокійно і задзвонила електричним дзвінком на готелеву службу. Коли служба явила ся, сказала в чім діло, а відтак всі вийшли з комнати, замкнули її на ключ а відтак післали по поліціанта. Прийшов поліціант, отворено двері і витягнуто зхованого вже під столом молодого хлопчика, 17-літнього Кароля Роберта Араціма. Показало ся, що Арацім перед кількома днями заїхав до того самого готелю і мешкав тут в комнаті, що припірала зараз до тої комнати, в котрій мешкала капітанова, а записав ся яко Йосиф Глявач, приватний урядник. Здає ся, що Арацім підглянув, що капітанова має дорогі брилянтові окраси а мабуть сподівався се те дістати в свої руки. Під ліжком капітанової знайдено ще добре виострений кухонний ніж. Арацім признав ся, що то его ніж, але він не хотів убити капітанової, лиш настрашити її, коли би вона хотіла ставити опір. Далше докопав ся, що Арацім лише що чотири дні тому назад вийшов був з арешту в Любляні, де его суд засудив за спроневірене і за фальшиве замальдоване на таждень арешту. Той кандидат на шабеника, зховавши ся під постіль в ціли рабунку, взяв собі ще був до читання, щоб ему не нудило ся, повість Верна „Загадочний остров“.

Новий Каталог.

Сам хочеш купити на Свѣта Золоті річи не такий цін, жадай від нас по-сидного Каталогу. Присли 10 центів. Наматка, що є лише одна Crown Jewelry Co. і що ми не уживаєм жадного иншого імені. 43-52
Crown Jewelry Co.
163 E. Randolph Str., Chicago, Ill.

Адресар Братств Р. Н. Союза.

Від 1. Братство сьв. Андрея в Шамокин, Па. Семан Хорошак секретар, 605 N. Shamokin St., Shamokin, Pa.

Від 5. Братство сьв. Петра і Павла в Мт. Кармел, Па. А. Міаля, предс., М. Болтун, кас., І. Дзятко, секр. Мітинги відбувають ся в кождо неділю по 15-ім. Адреса братства: John Jatko, 123 Walnut St., Mount Carmel, Pa.

Від 8. Братство сьв. Арх. Михайла в Елмайра Гайте, Н. Й. Михайло Калинич, председатель, Козьма Мовчан, касіер, Іван Тарбай, секретар. Мітинги відбувають ся що місяця все першої неділі по двайцятім о 1-шій годині по полудни в гали під церквою. Адреса: John Tarbay, 3041 Notre-Dame Blvd., Elmira Heights, N. Y.

Від 10. Братство сьв. Ап. Петра і Павла в Ансонії, Кон. Я. Качмар, предс.; П. Роміць, кас.; Я. Рогач, секр. Мітинги відбувають ся в послідню суботу місяця о год. 7-мій вечером. Адреса братства: J. Rohacz, Box 211, Ansonia, Conn.

Від 14. Братство сьв. Арх. Михайла в Сент Луїс, Мо. Мих. Ридзик, предсід., Олександр Валеский, кас., Гриць Коцка, секретар. Адреса: Gregory Korcha, 173 St. George St., St. Louis, Mo.

Від 18. Братство сьв. Івана Хрестителя в Сімор, Конн. Іван Венцко, предсідат., Ірон Горбаль, касіер, В. Д. Ванн, секр. Мітинги відбувають ся в послідню суботу кождого місяця о 7-мій годині вечером. Адреса: W. D. Wann, Box 95, Seymour, Conn.

Від 27. Братство сьв. Петра і Павла в Глен Лайон, Па. Іван Маркович, предс., Данило Гарбера, кас., Лешко Фринцко секретар. Мітинги відбувають ся другої неділі по пятайдцятім в школі під церквою.

Від 25. Братство сьв. Івана Хрестителя в Травгер, Па. А. Семаничкий, предс.; Я. Юшак, кас.; М. Юшак, секр. Мітинги відбувають ся в першу неділю місяця. Адреса братства: Michael Juszcak, Box 251, Southwest, Pa., Westmoreland Co.

В. 33. Братство Успенія Пресви. Богородиці в Нортгемптон, Па. Гаврило Онушак, предсідат., Михайло Чепеляк, касіер, Михайло Петрик, секретар. Мітинги відбувають ся що місяця все в послідню неділю. Адреса: Michael Petrik, Box 48 Northampton, Pa.

Від 35. Братство трьох Святих в Витні, Па. Іван Сопчишак, предсідатель, Спирід Горошак, касіер, Петро Квочка, секретар. Мітинги відбувають ся кождого місяця все в неділю по пятайдцятім. Адреса: Peter Kwoczka, Box 84, Whitney, Pa.

Від 38. Братство сьв. о. Николая в Обори, Н. Й. М. Польнякский, предс., В. Базарник, кас., С. Мельник, секр. Мітинги відбувають ся кождої першої неділі в салі під рускою церквою при Washington Str. Адреса братства: Stephen Melnyk, 263 Seymour str., Auburn, N. Y.

Від 39. Братство сьв. Петра і Павла в Сиракуз, Н. Й. Ф. Глива, пред.; Г. Гнатко, кас.; А. Варян, секр. Мітинги відбувають ся в першу неділю місяця. Адреса братства: Andrew Warian, 105 Ontario Str., Syracuse, N. Y.

Від 40. Братство сьв. Ілії прор. в Скрентон, Па. Іван Лезинский, предс., Тимко Шеремета, касіер, Демко Лешко, секретар. Мітинги відбувають ся кождої четвертої неділі в церковній галі сьв. Івана Хрестителя. Адреса: Demko Lesko, 440 Alder St., Scranton, Pa.

Від 42. Братство сьв. О. Николая в Пасейк, Н. Дж. Ант. Кузич, предс., Конст. Петрик, кас., Алекс. Хованець, секр.

Від 45. Товариство „Любов“ в Філадельфії, Па. Мих. Поляк, предс., А. Висоцкий, касіер, С. Демків, секретар. Мітинги відбувають ся під ч. 230 Pine Str. Адреса секр.: S. Demkiw, 214 South St., Philadelphia, Pa.

Від 46. Братство сьв. Петра і Павла в Плимаут, Па. А. Канюк, предс., І. Гринкевич, кас., Ст. Гриняк, секр. Адреса: St. Hryniak, 644 W. Main str., Plymouth, Pa.

Від 47. Братство сьв. Петра і Павла в Амбридж, Па. П. Середницький, предс., Ф. Яромей, кас., Г. Скубіж, секр. Мітинги відбувають ся в другу неділю по першій. Адреса братства: G. Skubiz, Box 214, Ambridge, Pa.

Від 52. Братство сьв. Івана Хрестителя в Голіок, Масс. Михайло Беля, предсідатель, Ст. Ключка, секретар. Мітинги відбувають ся все першої неділі в місяці точно о 2 год. по обіді під ч. 629 на Summer St. в німецькім клубі. Адреса: St. John the Baptist Society, 13 South Str. Holyoke, Mass.

Від 53. Братство сьв. О. Николая в Пітсбург, Па. М. Дмитрів, предс., Т. Гут, кас., П. Пашуляк, секр. Мітинги відбувають ся в другу неділю по першій в рускій школі при уличі 7-й. Адреса братства: Peter Paszulak, 30 Sixth str., S. S. Pittsburg, Pa.

Від 55. Братство сьв. Петра і Павла в Карнегі, Па. Антін Астрав, предс., Лущка Кутин, кас., Іван Даньковский, секр. Адреса: 26 Broadway str., Carnegie, Pa.

Від 61. Братство сьв. Ап. Петра і Павла в Донно, Па. А. Шеремета, предс., Ю. Петрик, кас., А. Чингел, секр. Мітинги відбувають ся в другу неділю по першій в руско-словенській салі. Адреса братства: Andrew Chingely, Box 222, Dunlo, Pa.

Від 66. Братство сьв. Андрея в Нью Йорку, Н. Й. Данило Павляк, предс., Гриць Пиртко, касіер, Павло Зятік, секретар. Мітинги місячні відбувають ся все в пятайцю по десяти о годині 7½ в гали п. Михалика, ч. 1341 Ave A, в Нью Йорку. Адреса: Paul Ziatyk, 515 E. 70th St., New York, N. Y.

Від 73. Братство кн. Данила в Правиденс, Р. Ай. М. Борис, пред., Н. Стельмах, секр. Мітинги відбувають ся кождої першої неділі в місяці. Адреса братства: N. Stelmach, 45 Duke str., Providence, R. I.

Від 77. Братство сьв. Стефана в Йорквил, О. Ів. Станько, предс.; Ст. Кабан, кас., Т. О. нисик, секр. Мітинги відбувають ся в четвергу неділю місяця у Ст. Кабана. Адреса: St. Onuysuk, Box 16, Yorkville, O.

Від 80. Братство сьв. Михайла в Плезент Валі, Па. П. Славиняк, предс., П. Краснянник, кас., І. Тернавчик, секр. Мітинги відбувають ся в неділю по 15-ім.

Від 83. Сестрицтво сьв. Любови в Карнегі, Па. Т. Пронько, пред., З. Говда, кас., о. Г. Кульчицкий, секр. Мітинги відбувають ся в першу неділю кождого місяця в рускій школі. Адреса сестрицтва: Rev. Gr. Kulczycki, 214 Jane Str., Carnegie, Pa.

Від 85. Братство сьв. Арх. Михайла в Гейзелтон, Па. М. Мардиняк, предс., М. Носаль, кас., Адам Романьчак, секр. Адреса: Adam Romanzak, 516 East Broad St., Hazleton, Pa.

Від 88. Братство Успенія Пр. Діви Марії в Крос Форк, Па. Садор Мацко, предс., Іван Феліч, кас., Теодор Панцко, секр. Мітинги відбувають ся в першу неділю по 20-тім кождого місяця в домі С. Мацка. Адреса братства: Theodore Pancio, Box 64, Cross Fork, Pa.

Від 91. Братство сьв. Дмитрія в Микисракс, Па. Я. Зьвіринський, предс.; І. Порада, кас.; Ф. Кавалко, секр. Мітинги відбувають ся в третю неділю місяця. Адреса братства: F. Kawalko, Box 117, McKees Rocks, Pa.

Від 99. Братство сьв. Отця Николая в Вилксбери, Па. М. Ковалишин, предс.; С. Лукач, кас.; А. Шкрябик, секр. Мітинги відбувають ся в церковній салі North Main Str.

Від 103. Братство сьв. Отця Николая в Екепорт, Па. В. Чупа, предс.; М. Чупа, кас.; А. Суранович, секр. Мітинги відбувають ся по 15-ім кождого місяця в домі В. Чупи.

В. 104. Братство сьв. О. Николая в Перт Амбой, Н. Дж. М. Ваверчак, предс., П. Голодський, кас., К. Шкурят, секр. Мітинги відбувають ся в другу неділю місяця о год. 2-ій по полудни. Адреса: K. Szkurat, 390 High St., Perth Amboy, N. J.

Від 108. Братство сьв. Володимира Вел. в Нью Йорку, Н. Й. А. Довганюк, предс., А. Шеремета, кас., Я. Корнат, секр. Мітинги відбувають ся кождої останньої суботи перед першим при 46 Ave A, New York, Address: Jacob Kornat, 185 Stanton St., New York, N. Y.

Від 121. Братство сьв. Івана Хрестителя в Трентон, Н. Дж. В. Дубчак, предс., І. Гудак, кас., І. Зімяньский, секр. Мітинги відбувають ся в першу неділю місяця в рускій школі при уличі Grant. Адреса братства: John Zimianski, 22 Islen Alley, Trenton, N. J.

Від 123. Братство Пресви. Діви Марії в Скрентон, Па. Гриць Василік, предсідатель, Максим Глух, касіер, Йосиф Запотоцький, секретар. Мітинги відбувають ся що місяця все в другу неділю по першій в Лукан-а гали на Pine Brook. Адреса: Joseph Zapotoczny, 1108 Meade Ave., Scranton, Pa.

В. 127. Братство сьв. о. Николая в Бофало, Н. Й. Николай Букага, предсідатель, Василь Шелест, касіер, Іван Тимкович, секретар. Мітинги відбувають ся в другу неділю по першій. Адреса: Nicholas Bukata, 24 Gay St., Buffalo, N. Y.

Від 131. Товариство „Заокеанська Україна“ в Бофало, Н. Й. Г. Самотіч, предс., Х. Яремка, секр. тов., Т. Скробала, секр. Союза. Мітинги відбувають ся в салі під ч. дому 124 Amherst str., Buffalo, N. Y.

Від 132. Товариство „Січ“ в Микиспорт, Па. П. Сова, предс., М. Фринцко, кас., Т. Каськів, секр. Мітинги відбувають ся в суботу по 15-ім в гали церковній. Адреса: Theo. Kasik, Box 506, McKeesport, Pa.

Від 135. Братство сьв. Георгія в Смок Рон, Па. Н. Лавер, предс., М. Мандзяк, касіер, А. Клим, секр. Мітинги відбувають ся в другу неділю по першій. Адреса: Anthony Klym, Box 26, Smoke Run, Pa.

Від 137. Братство сьв. Георгія в Вест Сенека, Н. Й. А. Боднар, предс.; П. Манько, кас.; І. Горох, секр. Мітинги відбувають ся в другу неділю по першій. Адреса братства: John Horoch, 619 Center str., West Seneca, N. Y.

Від 138. Товариство І. Наумовича в Філадельфії, Па. К. Смакула, предс., А. Келлі, кас., С. Муранка, секр. Адреса: 440 Olive str., Philadelphia, Pa. Мітинги відбувають ся в другу неділю місяця.

Лиш 30 доларів!

За шифкарту з Роттердаму до Нью Йорку або з Нью Йорку до Роттердам.

Дорога морем триває 9 днів.

Кораблі відходять:

3 Нью Йорку:

В Суботу, Децембра 29, 1906, в полудне.
В Суботу, Януара 12, 1907 „ „
В Суботу, Фебруара 2, „ „
В Суботу, Фебруара 9, „ „
В Суботу, Фебруара 23, „ „
В Суботу, Марта 3, „ „

3 Роттердаму:

Децембра 14, 1906 Януара 25, 1907
Децембра 28, „ Фебруара 8, „
Януара 14, 1907 Фебруара 22, „

Дорога з Нью Йорку до Роттердаму триває 9 день, з Нью Йорку до Лібава 13 день.

Ціни шифкарт враз з білетами колієвими з Нью Йорку до краю або назад:

До Бродів	38.10	До Підволочиск	38.45
„ Будапешту	37.55	„ Перемишля	37.20
„ Черновець	38.75	„ Тернополя	38.25
„ Пряшова	37.55	„ Тарнова	36.35
„ Ясела	36.90	„ Унгвара	38.35
„ Кракова	35.95	„ Кошиць	37.55
„ Львова	37.65		

3 Нью Йорку до Лібава коштує шифкарта 37.00.
3 Лібава до Нью Йорку 31.50.

Від дитий низше року платять ся через воду \$2.00; від року до 12 літ пів шифкарти.

На американських залізницях платять діти від 5 до 12 літ пів тикету, до 5 літ їдуть дармо.

Продаємо також білети колієві враз з шифкартами по знизженій ціні з краю до різних міст Сполучених Держав і Канади.

Також шифкарти з білетами колієвими до Росії і з Росії.

Ближші інформації, шифкарти і білети колієві можете дістати в Реданції „Свободи“
SVOBODA, BOX 353, SCRANTON, PA.

Чи чули Ви, що „Свобода“ посилає гроші до краю?

Чому ж посилає все це гроші через чужих?

Ми пішлемо Ваші гроші до краю за ту саму ціну, що і чужі агенти або і танше, а може ще скорше і безпечніше як чужий.

Посилаємо корони по слідуячій ціні:

5 корон за	1 дол. 17 цт.	170 корон за	34 дол. 88 цт.
10 „ „	2 „ 20 „	180 „ „	36 „ 92 „
20 „ „	4 „ 25 „	190 „ „	38 „ 96 „
30 „ „	6 „ 28 „	200 „ „	41 „ — „
40 „ „	8 „ 34 „	300 „ „	61 „ 45 „
50 „ „	10 „ 37 „	400 „ „	81 „ 85 „
60 „ „	12 „ 42 „	500 „ „	102 „ 25 „
70 „ „	14 „ 46 „	600 „ „	123 „ 90 „
80 „ „	16 „ 50 „	700 „ „	143 „ 40 „
90 „ „	18 „ 55 „	800 „ „	163 „ 70 „
100 „ „	20 „ 60 „	900 „ „	184 „ 30 „
110 „ „	22 „ 64 „	1000 „ „	204 „ 80 „
120 „ „	24 „ 68 „	2000 „ „	409 „ 50 „
130 „ „	26 „ 72 „	3000 „ „	614 „ 20 „
140 „ „	28 „ 76 „	4000 „ „	816 „ 50 „
150 „ „	30 „ 80 „	5000 „ „	1021 „ — „
160 „ „	32 „ 84 „		

Рублі:

5 Рублів за	2 дол. 85 цт.	80 рублів за	41 дол. 95 цт.
10 „ „	5 „ 45 „	90 „ „	47 „ 15 „
20 „ „	10 „ 5 „	100 „ „	52 „ 20 „
30 „ „	15 „ 85 „	200 „ „	104 „ 40 „
40 „ „	21 „ 10 „	400 „ „	209 „ — „
50 „ „	26 „ 30 „	600 „ „	313 „ 50 „
60 „ „	31 „ 50 „	800 „ „	418 „ — „
70 „ „	36 „ 70 „	1000 „ „	522 „ — „

Адрес:

**Svoboda, Box 353,
203 Linden St., Scranton, Pa.**

Хто бажає інформації про Бритийську Колумбію нехай пише на адрес

**Geo. Syrotiuk,
Vancouver, B. C., Canada.**

наших славних писателів можна дістати у Миколи Грабчука, Чернівці, друкарня „Австрія“. Менше як за 1 коп. не вислано ся.